

BİLGİ KONGRELERİNDEKİ YÖNTEMBİLİM TERCİHİ: NİTEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Serkan BAYRAKTAROĞLU*

Rana ÖZEN KUTANIS**

Yasemin ÖZDEMİR***

Sümeyra ALPASLAN***

Esra DİL***

Özet

Bu çalışmada Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongrelerinde yayınlanmış olan bildirilerden ilgili yazında nitel araştırmaların hangi düzeyde kullanıldığının tespiti ve nitel çalışmalarda daha çok hangi yöntemlere başvurulduğunun görülmesi amaçlanmıştır. Çalışmalar nitel, nicel ve literatür taraması olmak üzere tasnif edilmiş, daha sonra nitel çalışmalarda hangi yöntemlerin kullanıldığı, bu yöntemlerin araştırma disiplini açısından prosedüre uygunlukları ve kullanılan yöntemin araştırma sorusuna uygunluk derecesi araştırılmıştır. Sonuç olarak nitel çalışmalara neden daha az başvurulduğuna ilişkin ön bulgulara ulaşılmış ve nitel çalışmaların oranının artırılmasına dair bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Araştırma Yöntemleri, Nitel Yöntemler.

METHODOLOGY PREFERENCE IN KNOWLEDGE ECONOMY AND MANAGEMENT CONGRESSES: QUALITATIVE RESEARCH METHODS

Abstract

This study aims to designate the usage level of the qualitative method in Knowledge, Economy and Management Congress papers and which qualitative methods conduct in these researches. All papers are separated into three groups, namely qualitative, quantitative and literature review, and then it is searched which qualitative methods used in these papers, their appropriateness of research discipline procedure and also their accordance with the research question. In conclusion, pre-findings are attained about seldom usage of qualitative methods and are advanced a proposal to increase the number of qualitative studies.

Key Words: Research Methods, Qualitative Methods.

1. Giriş

Türk sosyal biliminde genel olarak pozitivist anlayışın egemen olması, birçok alanda da bu yaklaşımın adeta bilim yapmanın tek yolu olarak algılanmasına yol açmıştır. Tarihsel olarak, ülkemiz sosyal biliminde siyasi ve kültürel nedenlerden dolayı eleştirel bir bakış açısı pek gelişmemiştir. Bu durumun pozitivist anlayışın hegemonyasını kolaylaştırdığı söylenebilir. Bir başka neden ise Türkiye’de birçok disiplinin önemli ölçüde farklı kültürlerin etkisinde olmasıdır. Son yıllarda çalışmalarında nitel yöntembilim tekniklerini kullananların sayısında

* Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi İİBF, serkanb@sakarya.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi İİBF, rkutanis@sakarya.edu.tr

*** Araş. Gör., Sakarya Üniversitesi İİBF, yasemino@sakarya.edu.tr, salpaslan@sakarya.edu.tr, esradil@sakarya.edu.tr

bir artış gözlenmektedir. Böylesi bir yönelimin kongreler bazında ne derece değişime uğradığını incelemenin ilginç olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye’de Sosyal Bilimler yazınının bir örneği olarak Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongrelerinde sunulan bildirimlerin genel olarak yöntembilim açısından taranması ve özellikle nitel araştırma yöntemlerinin bilinme ve kullanım düzeyleri ile bu durumun olası kökenlerinin irdelenmesi hedeflenmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı açıkça ya da gizli bir şekilde ifade/iddia edilen çalışmalar analiz edilerek, kongre bildirimlerinde nitel araştırmaya başvurmayı kolaylaştıran/zorlaştıran faktörler üzerinde durulacaktır.

2. Nicel-Nitel Analiz Ayrımı

Bilimsel araştırma kavramını, ‘dünya hakkındaki bazı olguların, içinde bulunulan disiplinin kuralları çerçevesinde keşfedilmesi’ olarak tanımlamak mümkündür (Hughes, 1990). Tabii bilimlerde araştırmacılar, toplumdan bağımsız olarak varolduğu düşünülen gerçekliğin parçalarını ortaya çıkarmaya yönelik Kanun arayışındadırlar. Sosyal bilimlerde ise, araştırmaya konu olan sosyal olgular, gerçeklikleri açıklamak üzere teori ve kanunlar yaratmakta kullanılırlar. August Comte tarafından ortaya atılan pozitivism; katı bir deneyciliği, dolayısıyla gerçek ve güvenilir bilgiye ancak tecrübeyle ulaşılabileceğini iddia ederken (Schwandt, 1997), yorumlamacı gelenekte bilimsel araştırmaya konu olan fenomenin (bilimsel kavram) açıklanması, ortaya çıkarılması hedeflenir. Bu kısa karşılaştırmanın sonucunda şu farklılıklardan söz edilebilir: yorumlama fonksiyonu nicel araştırmada, nitel araştırmaya oranla, daha az vurgulanırken araştırmacılar kendilerine göre ilginç ya da önemli olan değişkenleri oluştururlar; başkalarına göre değerlendirme yapmazlar (Bryman, 1989). Ayrıca nicel araştırmada ‘durumsallık’ yani olguların yer aldığı ortamın farklılığı nitel araştırmadaki kadar önemle göz önüne alınmaz.

Bu iki farklı geleneği karşılaştırırken pozitivismın sosyal yapı, olgular ve nicel hipotez test edilmesi gibi yöntemleri kullanmasına karşılık yorumlamacılık yaklaşımının sosyal yapılanma, anlamlar ve nitel hipotez üretilmesi üzerinde durduğundan bahsedilebilir (Silverman, 1993). Pozitivist varsayımlar, insanın zihinsel ve sosyal hayatına uygulanabilmesinden dolayı ve bilimselliğin katı bir şekilde korunması kaygısıyla bazı anlam kaymalarına yol açmıştır. Bu sebeple bazı akademisyenlerin alternatif nitel ve yorumlamacı düşünce yaklaşımları arayışında oldukları görülmektedir.

Araştırma yöntemlerinde nitel-nicel ayrımı ile ilgili tartışmalar iki ayrı kategoride düşünülebilir: ‘epistemolojik’ ve ‘teknik’ bakış açıları (Bryman, 1988). Teknik anlamda düşünüldüğünde nicel ve nitel metotların araştırmacılarca tercih edilmesi prensip olarak pratikte hangi yaklaşımın araştırma sorusuna ve araştırmanın doğasına uygun olacağı ile ilgilidir. Epistemolojik açıdan ise bilim yapılması ve bilginin elde edilmesi, meşrulaştırılması ile ilgili daha geniş kapsamlı ve kompleks sorulara cevap aranmasını gerektirmektedir.

Çalışmalarında nitel araştırma tekniklerini kullananların sayısında son yıllarda bir artış gözlenmektedir. Bununla birlikte nitel araştırmayı tercih edenler arasında nitel araştırmanın öğeleri ve çerçevesi üzerinde uzlaşılan bir tanımlama yoktur. Farklı araştırmacılar farklı nitel araştırma yöntemlerini izleme eğilimindedirler. Ancak doğaldır ki nitel araştırmanın da belli yöntem ve prosedürleri vardır.

Nitel araştırma yöntemlerindeki bu karmaşıklığı gidermek üzere Denzin ve Lincoln (1994:15) nitel araştırmayı şu şekilde tanımlamışlardır: “nitel araştırma (belli bir nokta üzerinde) odaklanmada çok metotlu; araştırma problemine yorumlamacı yaklaşımı

benimseyen bir yöntemdir". Bunun anlamı nitel araştırmacıların araştırma konusu olan fenomenleri kendi doğal ortamlarında ele almalarıdır. Dolayısıyla her bir fenomen araştırmacının ona yüklediği anlam açısından yorumlanırlar. Nitel araştırmada çeşitli ampirik araçların kullanılması, örnek olay, kişisel deneyim, hayat hikayesi, mülakat, gözlemsel, tarihsel, etkileşimsel ve görsel metinler, bireylerin hayatlarındaki önemli anların ve anlamlarının tanımlanmasıdır.

Nitel araştırma denildiğinde, kısaca, herhangi bir şekilde istatistiksel prosedürler ya da başka bir sayısal araç olmaksızın bulguların üretildiği araştırma anlaşılabilir. Araştırma literatürüne göre, nitel araştırmanın belli başlı bölümleri şöyledir: (Altunışık ve diğerleri, 2005)

- *Veri*: Değişik kaynaklardan elde edilebilir. En yaygın kaynaklar mülakatlar, gözlem ve anketlerdir.
- *Analitik ya da yorumlamacı prosedürler*: Bunlar bulgulara ya da teorilere ulaşmak için kullanılırlar. Bu prosedürler verilerin kavramsallaştırılmasını da içerir.
- *Yazılı ya da sözlü raporlar*: Bu raporlar bilimsel dergilerde ya da konferanslarda sunulabilir, tezlerde yayınlanabilir.

3. Nitel Araştırma Tercihleri

Larsson ve Lowendahl'in 1996 yılında yaptığı nitel araştırma uygulamalarının değerlendirmesine bakıldığında nitel araştırmayla ilgili önemli bir handikap karşımıza çıkmaktadır. En çok tanınan akademik dergilerin (*Academy of Management, Administrative Science Quarterly, Organizational Science ve Strategic Management Journal*) 1984-1994 yılları arasındaki makaleleri taranarak yapılan çalışmanın sonuçları dikkat çekicidir. Yaptıkları analiz sonucunda on yıllık süre içinde bu dört önemli dergide sadece on iki makalenin nitel yöntemlere bağlı kalınarak yazıldığını tespit etmişlerdir. Nitel araştırmaya dayandığı tespit edilen çalışmalarda en çok verilen referanslar ise Glaser ve Strauss'un 1967 tarihli *grounded* teori üzerine yazdıkları klasik kitapları, Yin'in 1984 yılında yaptığı örnek olay araştırması üzerine kitabı ve Eisenhardt'ın 1989 yılında yayınladığı örnek olay araştırması çıkmıştır. Bu arada, Larsson ve Lowendahl iki rahatsız edici noktaya dikkat çekmişlerdir: bazı bilimsel yaklaşımlar ve kaynaklar bilimsel meşrulaştırma kaygısıyla kullanılmış olabileceği gibi, nitel araştırma kullanıldığı beyan edilmesine rağmen hangi yöntemin tercih edildiği anlaşılabilen çalışmalar da sıkça karşımıza çıkmaktadır.

Üsdiken ve Erden'in (2002); Türkiye'de yönetim alanını 1990'lı yıllar için dört akademik dergide yayınlanan makalelere dayanılarak atıf analizi yöntemleriyle inceledikleri çalışmada, elde edilen sonuçlar, disiplinin yapısı açısından örgütler ve yönetim ve personel / insan kaynakları alt-alanlarının, ilkinde ilgiler ve bakış açıları, ikincisinde de kamu ve işletme ortamları itibariyle ayrışmaya sahne olduğuna işaret etmektedir. Örgütsel davranış ise düşünsel temelleri itibariyle bütüncül bir görünüm arz etmektedir.

2003 yılında Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongreleri bağlamında yapılan çalışmada da benzer sonuçların ülkemiz için geçerli olduğu ortaya çıkmıştır (Yıldırım ve Bayraktaroğlu, 2003). Her yıl düzenli olarak düzenlenen Yönetim ve Organizasyon kongrelerinde nitel araştırmanın kullanıldığı çalışmalar tüm çalışmaların %16'sı olarak bulunmuştur. Ayrıca araştırma sonucunda, ülkemizde nitel araştırma yöntemlerinin kullanım oranının son yıllarda durağan bir seyir izlediği; dolayısıyla yöntem açısından daha çok nicel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği sonucuna varılmıştır.

4. Araştırma

4.1. Araştırmanın Konusu Ve Amacı

Bu araştırmanın amacı, gerçekleştirilmiş olan ilk dört Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongrelerinde yayınlanmış olan çalışmalarda nitel araştırma yöntemlerine ne derecede başvurulduğunu ve bu çalışmalarda hangi yöntemlerin tercih edildiğini incelemektir.

Yazınımızda düşük düzeyde kullanıldığı görülen nitel araştırma yöntemleri, genel olarak, klasik ve yorumsamacı başlıklar altında toplanabilir. Neuman (1994) klasik yöntemler arasında, ardışık yakınsama, tasvir yöntemi, analitik karşılaştırma, alan analizi ve Weber'in ideal tip analizini saymaktadır. Yorumsamacı veri analiz yöntemleri arasında ise tematik analiz (Boyatzis, 1998), örnek olay yöntemi (Yin, 1994), söylem analizi, betimleyici analiz, metin analizi, semiotik, konuşma analizi sayılabilir (Seale, 1998).

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, *içerik analizi* kullanılmıştır. Bu yöntem birçok araştırmacı tarafından önerilmiş ve genel kabul görmüştür. Bunlardan en çok bilinenler Holsti (1969) ve daha sonraları Luborsky (1994)'nin çalışmalarıdır. İçerik analizi son zamanlarda, teknolojinin gelişmesiyle birlikte, farklı şekillerde uygulanmaya başlanmıştır ve bunlardan bir tanesi de internetteki sitelerin içerik çözümlemesinde bir kaynak olarak kullanılmasıdır (Perry ve Bodkin, 2000). Bu amaçla Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongrelerinde bildiri kitaplarında basılan tüm bildiriler araştırma evrenini oluşturmakta, örnekleme ise nitel araştırma yöntemleriyle yapılan çalışmalar teşkil etmektedir. Nitel araştırma kullanımının belirgin olmadığı durumlarda özellikle sayısal yöntemlerin kullanılmaması nitel araştırma yöntemi anlamında alınmıştır. Ancak unutulmamalıdır ki saf anlamda nitel ya da nicel araştırmadan bahsetmek mümkün değildir. Araştırma ekibi birbirlerinden bağımsız olarak bildirimleri (tam metin üzerinden) değerlendirmiş ve hangilerinin nitel araştırma yöntemlerini kullandığını belirlemiştir. Bu şekilde kongre katılımcıları (akademisyenler) arasında yöntembilimin tartışılabileceği bir ortamın oluşması hedeflenmektedir.

4.3. Araştırmanın Kısıtları

Gerçekleştirilen araştırmada sadece Nitel Araştırma Yöntemlerini kullanan çalışmalar incelemeye alındığı için literatür çalışmalarının detayına inilmemiş ve eleştirel kaynak incelemesinin yapıp yapılmadığı veya teoriye ne derece katkı yaptıkları üzerinde durulmamıştır. Buna paralel olarak Nicel Araştırma Yöntemlerini kullanmış olan bildirimler de ayrıntılı olarak incelenmemiş ve hangi istatistiksel analizleri neden kullandıkları detaylandırılmamıştır. Bu konuların, ileride yapılabilecek çalışmalarda ayrı olarak ele alınabilecek araştırma konuları olduğu düşünülmektedir.

4.4. Bulgular

Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongreleri şimdiye kadar dört kez gerçekleştirilmiştir. Tablo 1'den de görülebileceği gibi kongrenin bildiri kitabında yayınlanan makale sayısı yıllar itibari ile azalma göstermektedir. Bu durum, kongreye olan ilginin azaldığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Çünkü 1. kongrede 120, 2. kongrede 170, 3. kongrede 200 ve 4. kongrede 220 bildiri özeti değerlendirmeye alınmıştır. Bu durumda her sene ilginin arttığı ve kabul edilen bildirimlerde Bilim Kurulunun daha titiz davrandığı söylenebilir.

Tablo 1. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongrelerinin Tarihçesi

	Yıl	Yer	Bildiri Sayısı ¹⁾
1. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2002	Kocaeli Üniversitesi- Hereke	87/120
2. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2003	Kocaeli Üniversitesi- Derbent	77/170
3. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2004	Osmangazi Üniversitesi- Eskişehir	74/200
4. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2005	Sakarya Üniversitesi- Kartepe	60/220

Tablo 2. Yıllara Göre Kullanılan Araştırma Yöntemleri

		Nicel	Nitel	Literatür	Karma	Toplam
	Yıl	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
1. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2002	11 (12,6)	8 (9,2)	67 (77)	1 (1)	87
2. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2003	15 (19,4)	4 (5,2)	58 (75,3)	-	77
3. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2004	29 (39,1)	5 (6,7)	38 (51,3)	2 (2,7)	74
4. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2005	21 (35)	9 (15)	27 (45)	2 (3,3)	60

Tablo 2'den anlaşılacağı gibi, tüm yıllarda literatür temelli çalışmalar ön plana çıkmıştır. Daha sonra ikinci sırayı nicel araştırmalar almaktadır. Nitel araştırma içeren çalışmalar ise her bir yılda üçüncü sırada yer almıştır. Hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerinden faydalanan Karma yöntemli araştırmalar ise oldukça az sayıdadır. Üzerindeki analizlerde Nitel araştırma yöntemleri ile karma yöntemleri kullanmış olan çalışmalar birlikte incelemeye alınmıştır. Karma yöntemli olan çalışmaların beşinde de mülakat ve anket yöntemleri kullanılmıştır.

Yıllara göre bakıldığında literatür çalışmalarında oran olarak bir azalmanın ve nitel yöntemlere doğru bir kayışın olduğundan söz edilebilir. Nicel araştırmalar da ilk üç yılda artmış, son yılda küçük bir azalma göstermiştir. Nitel araştırma içeren çalışmalarda ise son yılda önemli bir artış olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 3. Yıllara Göre Nitel Bildiri Sayısı

	Yıl	Nitel (+ Karma) Bildiri Sayısı	%
1. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2002	8 (+1)	10.34
2. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2003	4	5.19
3. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2004	5 (+2)	9.45
4. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi	2005	9 (+2)	18.33

Tablo 3'ten de anlaşılacağı gibi, Nitel ve Karma Araştırma Yöntemleri içeren çalışmaların sayısı son yıllara doğru artmıştır. Bu artış, toplam içindeki orana bakıldığında çok da fazla değildir.

Nitel araştırmaların içeriklerinin analizinde temel olarak beş noktaya değinilmiştir. Bunlar araştırmanın bir amacının olup olmaması, bir yöntemin belirtilip belirtilmemiş olması, araştırma yöntemlerindeki araştırma disiplini içeren bir prosedürün olup olmaması, araştırma sorusu ile kullanılan yöntemin uygunluğunun açıklanmasından oluşan teori-pratik uyumu ve kullanılan nitel araştırma yönteminin hangisi olduğu gibi başlıklardan oluşmaktadır.

Tablo 4. Nitel Araştırma İçerikleri

	2002	2003	2004	2005	Genel Toplam
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Amaç	3 (33)	4 (100)	4 (57)	11 (100)	22 (71)
Yöntem	2 (22)	2 (50)	5 (71)	9 (81)	18 (58)
Prosedür	2 (22)	2 (50)	3 (42)	3 (27)	10 (32)
Teori-Pratik Uygunluğu	7 (77)	2 (50)	7 (100)	8 (72)	24 (77)

İncelenen bildirilerin bir kısmında amaç ve yöntemin net olarak belirtilmemiş olması, içerik analizinin yapılmasını da güçleştirmiştir. Tablo 4'teki dağılıma bakıldığında 2003 ve 2005 yıllarında amaç ve yöntemin belirtilme oranının, 2002 ve 2004 yıllarında da teori ile pratik uyumunun daha ön planda olduğu söylenebilir. Yıllara göre bakıldığında da özellikle araştırma yönteminin belirtilme oranının artış gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu durum, araştırmacıların son yıllara doğru yöntem konusuna daha fazla önem vermeye başladığını da gösteren önemli bir göstergedir.

Diğer taraftan araştırma sorusunu cevaplamak için neden böyle bir yöntemin tercih edildiğini açıklayan bildiri sayısı oldukça azdır. Bazı araştırmalarda araştırma sorusunun ne olduğunun

belli olmaması, ya da belirlenen soruya yönelik yöntemin belirlenememesi de yöntem biliminin ne derece önemli olduğunu akıllara getirmektedir.

Bildirilere yönelik içerik analizleri yapılırken dikkat edilmiş olan diğer bir konu da hangi nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı olmuştur. Bu bağlamda çalışmaların çoğunda mülakat ve örnek olay yöntemlerinin tercih edildiği belirlenmiştir (Tablo 5). Yine önemli bir saptama da birer teknik olmasına rağmen içerik (betimsel) ve metafor analizlerinin de yöntem olarak belirtilmiş olmalarıdır. Mülakatlarda zaten içerik analizinin yapılması gerektiği için bu ikisinin aynı sayıda çıkmış olması sürpriz olmamıştır.

Tablo 5. Yıllara Göre Kullanılan Nitel Araştırma Yöntemleri

Yöntemler	2002	2003	2004	2005	Toplam
Örnek Olay	5	1	-	3	9
Mülakat	3	1	4	5	13
Fokus Grup	-	1	-	-	1
Doküman İnceleme	-	-	2	-	2
Hayat Hikayesi	-	-	1	-	1
Gözlem	-	-	1	2	3
İçerik/ Betimsel Analiz	2	1	5	5	13
Metafor Analizi	-	-	-	1	1

Doküman incelemenin de literatür çalışmaları ile karıştırılmaması gerekir. Çünkü doküman incelemede araştırmacı, gerekli raporlar ya da arşiv verilerinde içerik ya da metafor analizi yaparak belli bir soruyu cevaplamaya çalışır. Nitel araştırma yöntemlerinden olan fokus (odak) grup, hayat hikayesi ve gözlem gibi yöntemlerin ve metafor analizinin çok az başvurulmuş olan yöntemler olduğu ortaya çıkmıştır.

İçerik analizinde karşılaşılan diğer bir sorun da araştırmalarda birkaç yöntemin birlikte kullanılmış ve bunların tam olarak belirtilmemiş olmasıdır. Mülakat yapılmıştır dendiği halde sonuçlar verilirken gözlemin de yapılmış olduğu; ya da gözlem yapılmıştır dendiği halde gözlem ile ilgili herhangi bir bilginin verilmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırma sorusunun hangi yöntemle araştırılması gerektiğinin tam olarak belirtilmemesinin nedenleri araştırılmalıdır. Nitel araştırma yöntemlerinden en çok bilinenin mülakat yöntemi olması ve daha çok ona yönelinmesi, diğer yöntemlerin kullanılması gerekirken göz ardı edilmesi, önemli bir sorun olarak görülmektedir. Bu durumun nedeni, söz konusu yöntemlerin daha önceden fazla kullanılmış olmaması ya da uygulamalarındaki zorluklar olabilir.

Örnek olay yöntemini kullanan araştırmaların kullandığı örnek olaylar tanımlayıcı örnek olaylardır. Örnek olay çeşitleri açısından diğer çeşitlere fazla öncelik tanınmaması, bu yöntemin daha çok ikincil verilerde kullanılmasından veya belki de birincil veri sağlamak için belli başlı zorluklarının olmasından ileri gelmektedir.

5. Sonuçlar

Yapılan araştırma sonucunda, nitel araştırma yöntemlerinin neden tercih edilmediği konusunda bazı ön bulgulara ulaşılmıştır. Bunları kısaca özetlemek gerekirse; ilk sebep olarak nitel araştırmayla ilgili yöntemlerin yeterince benimsenmemesi karşımıza çıkmaktadır. Uygulamalı bilimsel çalışmaların büyük çoğunluğunun istatistiksel yöntemlerle yürütülmesi de bunun bir göstergesi olabilir. Bu bağlamda prosedürleri yeterince bilinmeyen ve dolayısıyla bilimsel ya da güvenilir görülmeyen yöntemlerin tercih edilmemesi anlaşılabilir bir durumdur. Bu durum nitel yöntemlerin bilimsel çevrelerde savunulmasını da güçleştirmektedir.

Nitel araştırma yöntemlerinin daha emek-yoğun olması (mülakatların ve dökümünün uzun sürmesi) da nitel araştırma tercihini sınırlamaktadır. Bunun dışında akademisyenlerin içinde yetiştikleri kurumların yöntem konusundaki tercihleri de önemlidir. Özellikle birlikte çalışılan danışmanın ve doktora tezi sırasındaki tercih edilen yöntemler de ileriki akademik yaşamı yönlendirmektedir. Ayrıca akademik yayınlarda kongre, dergi editörleri ve jürilerin beklentileri de bu konuda önemli bir dayanak oluşturmaktadır. Gelecek kongrelerde istenilen çalışmalarda amaç ve yöntem alt başlıklarının bulunması şart koşulabilir. Bu ve benzeri çabalar, araştırma yöntemlerinde ortak bir disiplinin edinilmesini sağlayacak önemli bir araç olarak görülmektedir.

Nitel araştırma yöntemlerinin neden görece az kullanıldığının akademisyenler arasında yapılacak alan araştırmasıyla daha net olarak ortaya çıkarılması da önerilebilir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2005) "Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri," 4. Baskı Adapazarı:Sakarya Kitabevi.
- Boyatzis, R. E. (1998) "Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development," Thousand Oaks, CA: Sage.
- Bryman, A. (1988) "Quality and Quantity in Social Research," London: Unwin Hyman.
- Bryman, A. (1989) "Research Methods and Organization Studies," London: Unwin Hyman.
- Creswell, J. W. (1998) "Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions," Thousand Oaks, CA: Sage.
- Denzin, N. ve Lincoln, Y. (1994) "Handbook of Qualitative Research," Thousand Oaks, CA: Sage.
- Eisenhardt, K. M. (1989) "Building Theories from Case Study Research" *Academy of Management Review*. 14(4): 532-550.
- Glaser, B. and Strauss, A. (1967) "The Discovery of Grounded Theory," Chicago: Aldine.
- Hughes, J. (1990) "The Philosophy of Social Research," London: Longman.
- Larsson, R. ve Lowendahl, B. (1996) "The Qualitative Side of Management Research," **Paper presented at the annual meeting of the Academy of Management**. Cincinnati, Ohio.
- Luborsky, M. R. (1994) "Qualitative Research in Ageing Research," Thousand Oaks, CA: Sage.
- Neuman, W. L. (1994) "Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches," Boston: Allyn and Bacon.
- Perry, M. ve Bodkin, C. (2000) "Content Analysis of Fortune 100 company Web sites," *Corporate Communications: An International Journal*. 5(2): 87-96.
- Özen, Ş. (2000) "Türk Yönetim/Organizasyon Yazınında Yöntem Sorunu: Kongre Biürileri Üzerine bir İnceleme," *DAÜ Turizm Araştırmaları Dergisi*. 1(1): 89-119.
- Schwandt, T. A. (1997) "Qualitative Enquiry: A Dictionary of Terms," Thousand Oaks.
- Scott, W. A. (1955) "Reliability of Content Analysis: The Case of Nominal Scale Coding," *Public Opinion Quarterly*. 19: 321-325.

- Seale, C. (Der.) (1998) "Researching Society and Culture," London: Sage.
- Silverman, D. (1993) "Interpreting Qualitative Data Methods for Analysing Talk, Text and Interaction," London: Sage.
- Stake, R. B. (1995) "The Art of Case Study Research," London: Sage.
- Strauss, A. and Corbin, J. (1990) "Basics of Qualitative Research," London: Sage.
- Üsdiken, B. ve Pasadeos, Y. (1992a) "Türkiye'de Yayımlanan Yönetimle ilgili Makalelerdeki Atıflar Üzerine bir İnceleme," *Amme İdaresi Dergisi*. 25(2):107-134.
- Üsdiken, B. ve Pasadeos, Y. (1992b) "Türkiye'de Örgütler ve Yönetim Yazını," *Amme İdaresi Dergisi*. 26(2): 73-93.
- Üsdiken, B. ve Erden, Z. (2002) "1990'lı Yıllarda Türkiye'de Yönetim Alanı: Disiplinin Yapısı ve Yaklaşımlar," *YAD Dergisi*. Sayı:2 Mart.
- Wimmer, R. D. ve Dominick, J. R. (1991) "Mass Media Research," Belmont: Wadsworth.
- Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2003) "Nitel Araştırmanın Dayanılmaz Hafifliği," 11. Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi. 22-24 Mayıs, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Yin, R. K. (1994) "Case Study Research: Design and Methods," (Second edition). Newbury Park, CA: Sage.

EKONOMİK KALKINMA SÜRECİNDE KOBİLERİN AVRUPA BİRLİĞİNE UYUMU
(VAN İLİ ÖRNEĞİ)

Reha SAYDAN – Rengin Ak 532

WEB SERVICE-BASED INFORMATION SYSTEMS USAGE of
SMALL and MEDIUM SIZED ENTERPRISES

Zuhal Tanrikulu 547

YÖNETİM DANIŞMANLIĞI: GÜVENİLİR BİLGİ KAYNAKLARI (MI?)

Nazan Yelkikalan..... 558

YÖNETİM BİLGİSİNİN ULUSLAR ARASI TRANSFERİNDE ÇEVİRİ SORUNU:
YABANCI VE YERLİ GURU KİTAPLARI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Şükrü ÖZEN – Şirin ATAKAN DUMAN 566

ULUSAL YÖNETİM VE ORGANİZASYON KONGRELERİNİN TÜRKİYE'DEKİ
GÖRGÜL ARAŞTIRMA ANLAYIŞININ BENİMSENMESİNE ETKİSİ

Şükrü ÖZEN – Arzu KALEMCI 576

ŞİRKET AKADEMİLERİ VE TÜRKİYE UYGULAMALARI

Selin SELAMET – Mina ÖZEVREN..... 584

BİLGİ KONGRELERİNDEKİ YÖNTEMBİLİM TERCİHİ: NİTEL ARAŞTIRMA
YÖNTEMLERİSerkan BAYRAKTAROĞLU – Rana ÖZEN KUTANİS – Yasemin ÖZDEMİR –
Sümeyra ALPASLAN – Esra DİL..... 594BANKA ÇALIŞANLARININ BİLGİ PAYLAŞIMI DAVRANIŞI ALGILARINA
YÖNELİK BİR İNCELEME

Serdar BOZKURT – Yasemin BAL 603

BİLGİ TOPLUMUNDA GÜÇLENDİRMEİN BELİRLEYİCİLERİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA

Hülya G. ÇEKMECELİOĞLU – Özlem KELEŞ – Tuğçe ÇAKIR 613

ÖRGÜTSEL GÜVEN, BİLGİ PAYLAŞIMI VE İŞBİRLİĞİ YAPMA EĞİLİMİNİ
İNCELEYEN BİR ÇALIŞMA

Nurdan Özarallı..... 628

YÖNETİCİLERİN BİLGİ YÖNETİMİ İLE İLGİLİ ALGI VE DAVRANIŞLARINA
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Ufuk DURNA – Kadir ARDIÇ – Hatice UZUN 641

OSB'DEKİ İŞLETMELERİN KAMU KURUMLARINDAN MEMNUNİYETİ:
AKSARAY ÖRNEĞİ

Himmet KARADAL – M. Turan ÇUHADAR..... 656

TÜRKİYE'DE BELEDİYELERİN MALİ PERFORMANSININ ÖLÇÜLMESİ

İsa SAĞBAŞ – Abdülkerim ÇALIŞKAN – Gülsüm GÜRLER HAZMAN 666

 KOCAELİ
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi

Knowledge Economy and Management Congress

Bildiriler Kitabı Cilt II
Proceedings Volume II

3 - 5 Kasım 2006 Kocaeli/Türkiye
November